

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА**

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до виконання розрахунково-графічної роботи

з дисципліни

***ЕКОНОМІКА ТА ЦІНОУТВОРЕННЯ
НА ПІДПРИЄМСТВАХ ТУРІНДУСТРІЇ***

*(для студентів 4 курсу денної та заочної форм навчання
напряму підготовки 6.030601 «Менеджмент»)*

Методичні вказівки до виконання розрахунково-графічної роботи з дисципліни «Економіка та ціноутворення на підприємствах туризму» (для студентів 4 курсу денної та заочної форм навчання напряму підготовки 6.030601 «Менеджмент») / Харк. нац. акад. міськ. госп-ва; уклад.: С. О. Погасій, Л. А. Нохріна, Н. М. Матвєєва. – Х.: ХНАМГ, 2012. – 18 с.

Укладачі: С. О. Погасій,
Л. А. Нохріна,
Н. М. Матвєєва

Рецензент: д. е. н., проф. І. М. Писаревський

Рекомендовано кафедрою туризму і готельного господарства,
протокол № 11 від 01.07.2010 р.

МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ ДО ВИКОНАННЯ РОЗРАХУНКОВО-ГРАФІЧНОЇ РОБОТИ

Розрахунково-графічна робота складається з трьох завдань. Варіанти визначають за вказівками, наведеними в кожному завданні. Перед виконанням розрахунково-графічної роботи слід вивчити теоретичний матеріал за лекціями й рекомендованими джерелами. При виконанні роботи студенти можуть отримати консультацію викладача.

Розрахунково-графічну роботу виконують на аркушах формату А4 (із наданням інформації на титульній сторінці з назвою навчального закладу, кафедри, дисципліни, прізвища й учнівського шифру студента) і подають на перевірку до другого модуля (див. за термінами семестру).

Критерії оцінювання. Робота вважається зарахованою, якщо:

- розрахунки здійснено за даними індивідуального варіанта студента і оформлено відповідно до встановлених вимог;
- результати виконання завдань правильні або містять несуттєві помилки, що не впливають на результативність виконання в цілому;
- студент може навести докладну інформацію про здійснені розрахунки;
- відповіді на теоретичні питання з теми, за якою виконується завдання, є вичерпними або містять незначні неточності, які за допомогою викладача швидко студентом виправляються.

Розрахунково-графічна робота вважається не зарахованою, якщо при виконанні роботи порушено будь-який критерій оцінювання.

ЗАВДАННЯ № 1

Завдання № 1 складається з п'яти частин, метою виконання яких є закріплення студентами навичок розрахунку показників, що характеризують результати роботи туристських підприємств.

ЗАВДАННЯ № 1.1

За виданим викладачем статистичними даними студенту необхідно сформувати таблицю показників розвитку туризму для однієї з областей України, аналогічну табл. 1. Область України вибирається студентом самостійно й узгоджується з викладачем.

За даними сформованої таблиці необхідно:

1. Розрахувати темпи зростання та приросту (ланцюгові та базисні) загального обсягу обслужених туристів у цілому по регіону, у тому числі за типами туризму.
2. Визначити та проаналізувати зміни питомої ваги окремих типів туризму в загальному обсязі туристських потоків.
3. Розрахувати сальдо туристського балансу та простежити його зміни в динаміці.
4. Побудувати графік динаміки різних типів туристських потоків в регіоні за п'ять років.
5. Побудувати стовпчикову діаграму сальдо туристського балансу регіону за п'ять років.
6. Побудувати колові діаграми структури різних типів туристських потоків в регіоні за перший і п'ятий роки динамічного ряду.

7. Зробити висновки, у яких необхідно прокоментувати результати розрахунків; сформулювати фактори, що впливають на розподіл туристських потоків за типами туризму; подати пропозиції щодо активізації розвитку в'їзного та внутрішнього туризму в країні, використовуючи світовий досвід та рекомендації Всесвітньої туристської організації.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО РОЗВ'ЯЗАННЯ ЗАВДАННЯ

Складаємо таблицю з вихідними даними за формою табл. 1.

Таблиця 1 – Основні показники розвитку туристської галузі у регіоні N за п'ять років

Показники	Роки				
	1-й	2-й	3-й	4-й	5-й
1. Кількість іноземних туристів, млн. осіб.	6,2	4,2	4,4	5,8	6,3
2. Кількість внутрішніх туристів, млн. осіб.	5,7	6,4	6,6	6,9	7,2
3. Кількість виїжджаючих туристів, млн. осіб.	8,6	7,4	8,7	9,4	9,3
4. Загальний обсяг туристських потоків, млн. осіб.	20,5	18,0	19,7	22,1	22,8

Визначаємо темпи зростання та приросту загального обсягу обслужених туристів у цілому по регіону (табл. 2).

Коефіцієнт зростання розраховується наступним чином:

1. БАЗИСНИЙ:

$$K_i^{\bar{b}} = \frac{Y_i}{Y_0}, \quad (1)$$

де Y_i – значення показника у році i ,

Y_0 – значення показника у базовому році;

2. ЛАНЦЮГОВИЙ:

$$K_i^{\bar{л}} = \frac{Y_i}{Y_{i-1}}, \quad (2)$$

де Y_i – значення показника у році i ,

Y_{i-1} – значення показника у році $i-1$;

Якщо коефіцієнти зростання виражають у відсотках, то їх називають темпами зростання:

$$T_p = K \cdot 100\%. \quad (3)$$

Темп приросту може розраховуватися двома способами:

1. БАЗИСНИЙ:

$$T_n^{\text{б}} = \frac{Y_i - Y_0}{Y_0} * 100\% ; \quad (4)$$

2. ЛАНЦЮГОВИЙ:

$$T_n^{\text{л}} = \frac{Y_i - Y_{i-1}}{Y_{i-1}} * 100\% ; \quad (5)$$

або

$$T_n = T_p - 100\% . \quad (6)$$

Таблиця 2 – Темпи зростання та приросту загального обсягу обслужених туристів в цілому по регіону

Показники	Роки	Темпи зростання		Темпи приросту	
		ланцюгові	базисні	ланцюгові	базисні
1	2	3	4	5	6
1. Кількість іноземних туристів, млн. осіб.	1-й	–	–	–	–
	2-й	0,68	0,68	– 0,32	– 0,32
	3-й	1,05	0,71	0,05	– 0,29
	4-й	1,32	0,94	0,32	– 0,06
	5-й	1,09	1,02	0,09	0,02
2. Кількість внутрішніх туристів, млн. осіб.	1-й	–	–	–	–
	2-й	1,12	1,12	0,12	0,12
	3-й	1,03	1,16	0,03	0,16
	4-й	1,05	1,21	0,05	0,21
	5-й	1,04	1,26	0,04	0,26
3. Кількість виїжджаючих туристів, млн. осіб.	1-й	–	–	–	–
	2-й	0,86	0,86	– 0,14	– 0,14
	3-й	1,18	1,01	0,18	0,01
	4-й	1,08	1,09	0,08	0,09
	5-й	0,99	1,08	– 0,01	0,08
4. Загальний обсяг туристських потоків, млн. осіб.	1-й	–	–	–	–
	2-й	0,88	0,88	– 0,12	– 0,12
	3-й	1,09	0,96	0,09	– 0,04
	4-й	1,12	1,08	0,12	0,08
	5-й	1,03	1,11	0,03	0,11

Визначаємо питому вагу окремих типів туризму та змін у загальному обсязі туристських потоків за п'ять років (табл. 3).

Таблиця 3 – Структура туристських потоків та її зміна за п'ять років, %

Роки	Питома вага окремих типів туризму в загальному обсязі туристських потоків			Зміни у структурі туристських потоків (порівняно з попереднім роком)		
	В'їзний	Виїзний	Внутрішній	В'їзний	Виїзний	Внутрішній
1-й	30,24	41,95	27,80	–	–	–
2-й	23,33	41,11	35,56	– 6,91	– 0,84	7,75
3-й	22,34	44,16	33,50	– 1,00	3,05	– 2,05
4-й	26,24	42,53	31,22	3,91	– 1,63	– 2,28
5-й	27,63	40,79	31,58	1,39	– 1,74	0,36

Розраховуємо сальдо туристського балансу за п'ять років і визначаємо його зміни в динаміці (табл. 4).

Таблиця 4 – Розрахунок сальдо туристського балансу та його змін за п'ять років, млн. осіб

Роки	Кількість обслужених туристів		Сальдо туристського балансу, ±	Відхилення сальдо туристського балансу ланцюгове, ±
	В'їзний туризм	Виїзний туризм		
1-й	6,2	8,6	– 2,4	-
2-й	4,2	7,4	– 3,2	– 0,8
3-й	4,4	8,7	– 4,3	– 1,1
4-й	5,8	9,4	– 3,6	0,7
5-й	6,3	9,3	– 3,0	0,6

Будуємо графік динаміки різних типів туристських потоків за п'ять років (рис. 1).

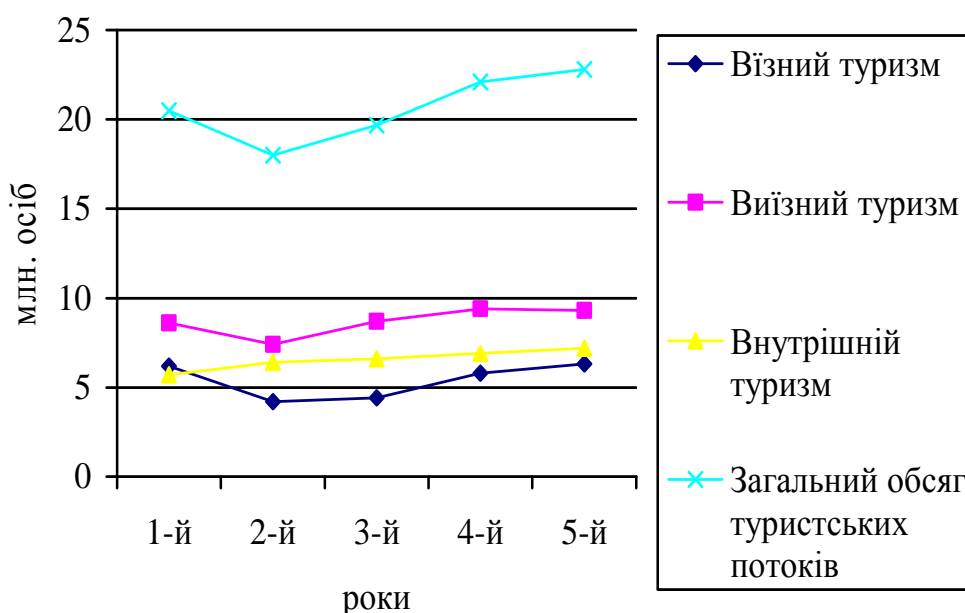


Рис. 1 Динаміка різних типів туристських потоків за п'ять років

Будуємо стовпчикову діаграми сальдо туристського балансу за п'ять років (рис. 2).

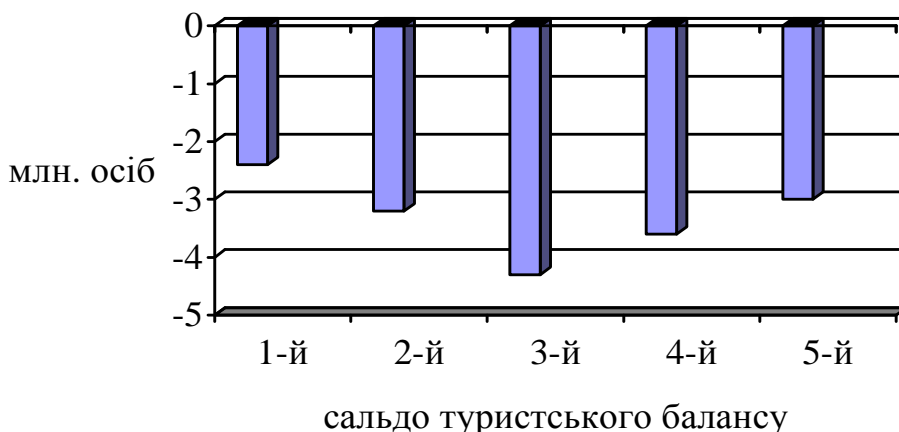


Рис. 2 Сальдо туристського балансу за п'ять років

Будуємо коліві діаграми структури різних типів туристських потоків за перший і п'ятий роки динамічного ряду (рис. 3).

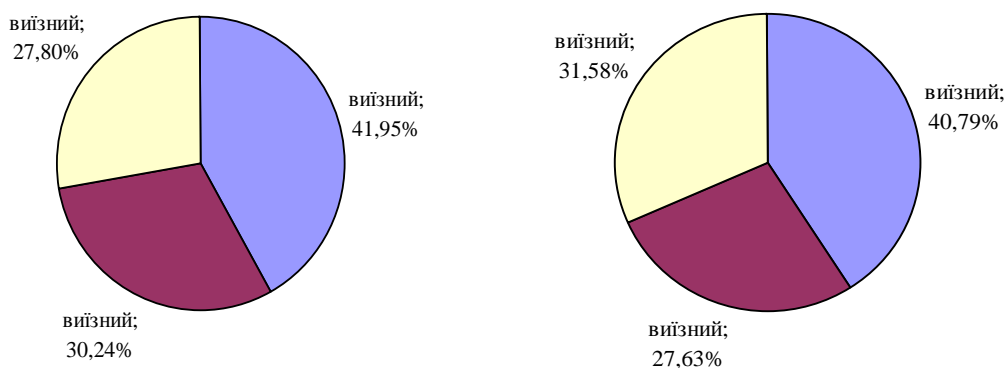


Рис. 3 Структура туристських потоків за типами туризму за перший і п'ятий роки динамічного ряду

ВИСНОВКИ

Результати аналізу загального обсягу туристських потоків свідчать про стійкий розвиток туризму в регіоні – темпи зростання базисні за п'ять років становили 111,22 %, тобто приріст склав 11,22 %, або 2,3 млн. осіб. За цей період найбільше зростання загальної кількості обслужених туристів спостерігалось за четвертий рік – ланцюгові темпи зростання досягли 112,18 %, однак за п'ятий рік динамічного ряду вони знизилися до 103,17 %.

Головною тенденцією розвитку туризму за досліджуваний період у регіоні є помітне зростання обсягів обслужених внутрішніх і виїзних туристів (темпи зростання базисні за 1-й – 5-й рр. становили відповідно 126,32 % та 108,14 %) за незначної активізації іноземного туризму (базисні темпи зростання за п'ять років – 101,61 %).

Структура потоків за типами туризму змінювалася протягом п'яти років нерівномірно. Якщо в першому році динамічного ряду частка внутрішніх туристських потоків була найменшою (27,8 %), то у п'ятому вона зросла до 31,58 %, а питома вага виїзного та в'їзного потоків скоротилася, хоча перевага залиши-

лася на боці виїзного туризму (41,95 % у першому році та 40,49 % у п'ятому році). Упродовж третього-четвертого років періоду, що досліджується, спостерігалось найбільше зростання часток внутрішнього та в'їзного туризму – відповідно на 3,91 % і 1,39 %. Зрештою вони досягли відповідно 26,24 % і 27,63 %. Таку тенденцію можна охарактеризувати як позитивну. Зміни у структурі туристських потоків на користь внутрішнього та в'їзного туризму останніми роками зумовлено візовою політикою.

Структура потоків міжнародного туризму в регіоні (країні) характеризувалася від'ємним сальдо туристського балансу, розмір якого збільшився за п'ять років з 2,4 млн. осіб до 3 млн. осіб. Головною причиною залишається низький рівень сервісу та відсутність необхідної туристської інфраструктури для іноземних туристів.

На розподіл туристських потоків за типами туризму вплинули наступні фактори:

1. Природно-географічні та культурно-історичні:

- наявність унікальних туристсько-рекреаційних ресурсів у країні призначення (сприятливий клімат для відпочинку та занять спортом, історико-культурна спадщина, морські пляжі);

- доступність і місткість туристсько-рекреаційних ресурсів.

2. Соціально-економічні:

- нижчі ціни на туристські послуги у країні призначення;

- вища якість туристських продуктів;

- достатній рівень туристського обслуговування;

- рівень розвитку туристської інфраструктури;

- витрато-місткість надання послуг;

- курси обміну валют у країнах, що приймають та відправляють туристів.

3. Політико-правові:

- політична стабільність у регіоні;

- підтримання достатньої безпеки туристів.

Основними напрямками активізації розвитку в'їзного та внутрішнього туризму в Україні повинні стати:

- підвищення якості та конкурентоспроможності вітчизняного туристського продукту на світовому ринку послуг, здатного максимально задовольнити існуючі потреби споживачів;

- запровадження гнучкої візової політики;

- комплексний розвиток туристської інфраструктури;

- підвищення ефективності реклами вітчизняного туристського продукту за кордоном.

Усі перелічені фактори впливають на виробничу потужність комплексно.

ЗАВДАННЯ 1.2

За даними таблиці 5 необхідно:

1. Визначити купівельні фонди населення регіону в частині туристського призначення.

2. Розрахувати ємність регіонального ринку туристських послуг.

3. Зробити висновки.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО РОЗВ'ЯЗАННЯ ЗАВДАННЯ

1. Розраховуємо доходи населення регіону в частині "Інші доходи":

$$5315 \cdot 57,4/100 = 3050,8 \text{ млн грн.}$$

2. Визначаємо сукупні доходи населення регіону:

$$5315,0 + 3050,8 = 8365,8 \text{ млн грн.}$$

3. Розраховуємо купівельні фонди місцевого населення на товари та послуги туристського призначення (туристський продукт):

$$ПФ_p = 8365,8 \cdot 12/100 = 1003,9 \text{ млн грн.}$$

Таблиця 5 – Вихідні дані

Показники	Значення показників
Заробітна плата, млн. грн.	5M1N,0
Інші доходи, % від заробітної плати	57,4
Витрати туристського призначення, % від загального розміру доходів	1M,0
Попит місцевого населення на туристський продукт інших регіонів, % від купівельних фондів місцевого населення на туристський продукт	2N,0
Іншо-районний попит, % від купівельних фондів місцевого населення на туристський продукт	MN,0

Примітка: М – передостання цифра номеру залікової книжки;

N – остання цифра номеру залікової книжки.

4. Визначаємо обсяг іншо-районного попиту на туристський продукт регіону:

$$I_n = 1003,9 \cdot 32/100 = 321,3 \text{ млн грн.}$$

5. Обчислюємо обсяг попиту місцевого населення на туристський продукт інших регіонів:

$$1003,9 \cdot 25/100 = 250,9 \text{ млн грн.}$$

6. Розраховуємо ємність туристського ринку регіону:

$$Є_p = ПФ_p + (-)I_n,$$

де $Є_p$ – ємність локального ринку, грн.;

$ПФ_p$ – купівельні фонди населення регіону в частині туристського призначення, грн.;

I_n – іншо-районний попит, грн.,

$$Є_p = 1003,9 + 321,3 - 250,9 = 1074,3 \text{ млн грн.}$$

ВИСНОВКИ

Як показали розрахунки, купівельні фонди населення регіону, призначені для купівлі послуг і товарів туристського призначення, становлять 1003,9 млн грн. Ємність регіонального ринку туристських послуг становить 1074,3 млн грн. Вона характеризує потенційний платоспроможний обсяг попиту на туристський продукт і, відповідно, можливий обсяг його реалізації на цьому регіональному ринку за рік.

ЗАВДАННЯ 1.3

На підставі даних завдання 1.1 зробити прогноз загального обсягу туристського потоку в цілому й обсягів туристських потоків за окремими типами туризму на два попередні роки. Розрахунки виконати з використанням методу середніх темпів.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО РОЗВ'ЯЗАННЯ ЗАВДАННЯ

Прогноз за методом середніх темпів виконується на основі формули:

$$Y_{n+1} = Y_n * T_{cp}, \quad (7)$$

де Y_{n+1} – значення показника в наступному році;

Y_n – значення показника в поточному році;

T_{cp} – середньорічний темп зростання.

Середньорічний темп зростання визначається як корінь $n-1$ ступеня з відношення значення показника за поточний рік до значення показника за перший рік з періоду, за який вивчаються дані.

ЗАВДАННЯ 1.4

Туристська фірма "Мандрівник" працює на ринку внутрішнього туризму й організовує відпочинок дітей у літній період. У табл. 4.1 наведені дані про результати роботи фірми за два роки, на підставі яких необхідно:

1. Визначити залежність попиту від ціни на туристські послуги з використанням коефіцієнта еластичності.

2. Розрахувати величину планового обсягу туристських послуг яка забезпечить незмінну залежність попиту від ціни при зростанні ціни у плановому періоді на 10 %.

Таблиця 6 – Вихідні дані

Показники	Значення показників	
	у базисному році	у звітному році
Фізичний обсяг реалізованих туристських послуг, тис. туро-днів	5MN	4NM
Середня ціна одного туро-дня, грн.	70,0	75,0

Примітка: М – передостання цифра номеру залікової книжки;
N – остання цифра номеру залікової книжки.

ЗАВДАННЯ 1.5

Троє випускників вищого навчального закладу (ВНЗ) із фаху "менеджер з туризму" вирішили організувати туристську фірму «Чарівна подорож», що пропонуватиме нові маршрути за напрямом виїзного туризму.

За даними таблиці 5.1 виконати наступне:

1. Розрахувати обсяг діяльності туристської фірми "Чарівна подорож" у точці беззбитковості в натуральних і вартісних показниках.

2. Розрахувати обсяг діяльності туристської фірми "Чарівна подорож" у точці цільового прибутку в натуральних і вартісних показниках.

Таблиця 7 – Вихідні дані

Показники	Значення показників, тис. грн.
Цільовий прибуток	1MN,0
Витрати:	
1. постійні	2NM,0
2. змінні на 1 путівку	1,252
Ціна путівки	4,NM0

Примітка: М – передостання цифра номеру залікової книжки;

N – остання цифра номеру залікової книжки.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО РОЗВ'ЯЗАННЯ ЗАВДАННЯ

Пояснення до цього завдання подаються на прикладі розв'язання одного з варіантів за даними, наведеними в табл. 8.

Таблиця 8 – Вихідні дані

Показники	Значення показників, тис. грн.
Цільовий прибуток	52,0
Витрати:	
постійні	202,0
змінні на 1 путівку	1,252
Ціна путівки	4,050

РОЗВ'ЯЗАННЯ

1) Розрахунок кількості реалізованих турів у Бельгію в точці беззбитковості:

$$T.б. = \frac{B_{пост}}{Ц - B_{зм.на.од.}}$$

$$T.б. = \frac{202000}{4050 - 1252} = 72 \text{ тури.}$$

2) Розрахунок обсягу доходу (виручки) підприємства в точці беззбитковості:

$$D(B)б. = 72 \cdot 4050 = 291,6 \text{ тис грн.}$$

3) Розрахунок кількості реалізованих турів у Бельгію в точці цільового прибутку підприємства:

$$T.б. = \frac{B_{пост} = \Pi_{цїл}}{Ц - B_{зм.на.од.}}$$
$$T.б. = \frac{202000 + 52000}{4050 - 1252} = 91 \text{ тур.}$$

4) Розрахунок обсягу доходу (виручки) підприємства в точці цільового прибутку:
 $D(B)б. = 91 \cdot 4050 = 368,6 \text{ тис грн.}$

ВИСНОВКИ

Новостворене туристське підприємство "Чарівна подорож" зможе досягти беззбиткової діяльності в разі реалізації 72 путівок у Бельгію за ціною 4050 грн. на суму 291,6 тис. грн. Отримання валового прибутку в розмірі 52 тис. грн. можливе в разі продажу 91 путівки на суму 368,6 тис. грн.

ЗАВДАННЯ № 2

Тризірковий готель, розташований у зручному (із точки зору транспортної доступності) місці великого промислового міста. Готуючись до сертифікації готельних послуг, підприємство здійснило плановий поточний і капітальний ремонт частини номерного фонду з метою його перепланування. Крім ремонтних робіт, інші причини обумовили зниження коефіцієнта завантаження номерного фонду порівняно з запланованим, що негативно вплинуло на виконання показників виробничо-експлуатаційної програми готелю.

1. Розрахувати середню кількість інвентарних місць, що перебуватимуть в експлуатації готелю у плановому році.
2. Визначити можливу пропускну спроможність готелю.
3. Визначити час простою номерного фонду (ліжко-діб) із різних причин (капітального ремонту; поточного ремонту; санітарної обробки номерів; інших).
4. Визначити пропускну спроможність готелю.
5. Визначити планову пропускну спроможність готелю.
6. Визначити коефіцієнт завантаження готелю у звітному році.
7. Скласти пояснювальну аналітичну записку, у якій надати оцінку фактичному використанню пропускну спроможності готелю і сформулювати пропозиції щодо підвищення ефективності її використання.

ВИХІДНІ ДАНІ

Кількість номерів:

- президентські апартаменти – 6,
- апартаменти – 8,
- "люкс" – 16,
- "напівлюкс" – 10,
- першої категорії: однокімнатні одномісні – 90,
однокімнатні двомісні – 50.

Кількість номерів у капітальному ремонті, усього – N, у тому числі "напівлюкс" – N.

Кількість номерів у поточному профілактичному ремонті: "люкс" – M, однокімнатні одномісні – 3N, однокімнатні двомісні – 1M.

Тривалість поточного ремонту – 6 днів, середній час санітарної обробки й підготовки номеру до заселення – 1,8 години.

Фактично надано за рік 768MN ліжко-діб. Середня тривалість перебування гостя – 6 діб.

Примітка: М – передостання цифра номеру залікової книжки;
N – остання цифра номеру залікової книжки.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО РОЗВ'ЯЗАННЯ ЗАВДАННЯ

Пояснення до цього завдання подане на прикладі розв'язання одного з варіантів. Розрахунок одноразової місткості готелю:

$$O_M = 90 \cdot 1 + 50 \cdot 2 + 6 + 8 + 16 + 10 = 270 \text{ (місць).}$$

Обчислення можливої пропускної спроможності готелю:

$$PC_M = 270 \times 365 = 98550 \text{ (ліжко-діб).}$$

Визначення кількості обслужених гостей готелю: $K_r = 76860/6 = 12810$ (осіб).

Розрахунок кількості місце-днів простою номерного фонду через проведення реконструкції і капітального ремонту приміщень $K_p = 10 \cdot 2 \cdot 365 = 7300$ (ліжко-діб); поточного ремонту: $K_{п.р.} = (2 \cdot 2 + 32 + 10 \cdot 2) \cdot 6 = 336$ (ліжко-діб); санітарної обробки та підготовки номерів до заселення гостей: $K_{с.о.} = (1,8 \cdot 12810) / 24 = 961$ (ліжко-діб).

Усього простоїв: $7300 + 336 + 961 = 8597$ (ліжко-діб).

Визначення пропускної спроможності (ПС) готелю:

$$PC = 98550 - 7300 = 91250 \text{ (ліжко-діб).}$$

Розрахунок планової пропускної спроможності:

$$PC_{пл} = 91250 - 336 - 961 = 89953 \text{ (ліжко-діб).}$$

Обчислення коефіцієнтів завантаження готелю:

Планового – $K_{з\text{пл}} = 89953/91250 = 0,986$, або 98,6 (%);

Фактичного – $K_{з\text{ф}} = 76860/91250 = 0,842$, або 84,2 (%).

ВИСНОВКИ

Одноразова місткість тризіркового готелю, тобто кількість місць, яку може надати підприємство одночасно, становила 270; можлива пропускна спроможність із урахуванням цілорічної роботи готелю без простоїв – 98550 ліжко-діб. У зв'язку з капітальним ремонтом простої номерного фонду склали 7300 ліжко-діб; простої, пов'язані з поточним профілактичним ремонтом номерів, – 336 ліжко-діб, а за причини санітарної обробки та підготовки номерів для заселення – 961 ліжко-добу. Унаслідок цього пропускна спроможність готелю склала 91250 ліжко-діб, а планова – 89953 ліжко-доби.

Оскільки за звітний період фактично надано послуг 76860 ліжко-діб, простої з інших причин (зменшення попиту на послуги гостинності в передсвяткові дні, неsezонні періоди, інше) становили $89953 - 76860 = 13093$ ліжко-доби.

Таким чином, за причин простоїв рівень завантаження номерного фонду готелю за звітний період склав 84,2 %, що є менше від запланованого на 14,4 відсоткових пункту (98,6 %). Це потребує вдосконалення роботи маркетингового відділу щодо розширення цільового сегменту ринку та збільшення обсягів надання готельних послуг.

ЗАВДАННЯ № 3

Ресторан при готельному комплексі, зорієнтований на обслуговування ділових туристів, планує удосконалити продуктову політику закладу ресторанного господарства завдяки реалізації комплексних сніданків для мешканців готелю та збільшення обсягів реалізації власної продукції для відвідувачів «зі сторони» у вечірні години.

У звітному році основні показники господарської діяльності характеризувалися наступними параметрами: валовий товарообіг становив 160220 грн, у тому числі від реалізації комплексних сніданків і обідів для мешканців готелю – 4М %; рівень комерційного доходу від торговельної діяльності до товарообороту – 4М %; рівень змінних витрат – 3N %; сума постійних витрат – 10000 грн. Фінансові результати закладу ресторанного господарства готельного комплексу характеризувалися як збиткові.

Перед планово-економічним відділом готелю керівництво поставило завдання обґрунтувати обсяги діяльності у критичних точках, перед іншими функціональними підрозділами – розробити програму заходів із досягнення цільових обсягів діяльності й реалізації економічної стратегії.

1. Розрахувати товарооборот закладу ресторанного господарства готельного комплексу на плановий рік у точках:

- беззбитковості діяльності закладу;
- цільового прибутку в розмірі 2М00 грн.

2. Визначити розмір зростання обсягу товарообороту в плановому році порівняно зі звітним в абсолютних і відносних показниках, у тому числі за окремими складниками. У розрахунках прийняти планові рівні витрат та комерційного доходу на рівні звітного року, передбачити підвищення частки товарообороту для відвідувачів «зі сторони» до 7N %.

3. Зробити висновки.

Примітка: М – передостання цифра номеру залікової книжки;

N – остання цифра номеру залікової книжки

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО РОЗВ'ЯЗАННЯ ЗАВДАННЯ

Пояснення до цього завдання подане на прикладі розв'язання одного з варіантів за даними, наведеними у табл. 8.

РОЗВ'ЯЗАННЯ

1) Розрахунок товарообороту закладу ресторанного господарства в готельному комплексі у звітному році:

- від реалізації комплексних сніданків та обідів для мешканців готелю:

$$TO_{зв.кс} = \frac{160220 \cdot 40}{100} = 64088 \text{ грн.}$$

- від реалізації продукції закладу ресторанного господарства для інших відвідувачів «зі сторони» у вечірні години:

$$TO_{зв.ін} = \frac{160220 \cdot 60}{100} = 96132 \text{ грн.}$$

2) Визначення товарообороту, що забезпечить беззбиткову діяльність закладу ресторанного господарства:

$$TO_{\phi.} = \frac{10000}{40-33} \cdot 100 = 142857 \text{ грн.}$$

3) Розрахунок товарообороту, що забезпечить отримання цільового прибутку ресторану:

$$TO_{\text{цїл.}} = \frac{10000+2000}{40-33} \cdot 100 = 171429 \text{ грн.}$$

4) Визначення складу планового товарообороту закладу ресторанного господарства готелю:

- від реалізації комплексних сніданків та обідів:

$$TO_{\text{пл.кс.}} = \frac{171429 \cdot 30}{100} = 51428,7 \text{ грн.}$$

- від реалізації продукції закладу ресторанного господарства для інших відвідувачів «зі сторони» у вечірні години:

$$O_{\text{зв.ін}} = \frac{171429 \cdot 70}{100} = 120000,3 \text{ грн.}$$

5) Визначення темпів зміни товарообороту в плановому році порівняно зі звітним в абсолютних і відносних показниках:

абсолютне відхилення

- валового товарообороту:

$$\Delta TO = 171429 - 160220 = 11209 \text{ грн.};$$

- товарообороту від реалізації комплексних сніданків та обідів:

$$\Delta TO_{\text{к.с.}} = 51428,7 - 64088 = -12659,3 \text{ грн.};$$

- від реалізації продукції закладу ресторанного господарства для відвідувачів «зі сторони» у вечірні години:

$$\Delta TO_{\text{ін}} = 120000,3 - 96132 = 23868,3 \text{ грн.};$$

відносне відхилення

- валового товарообороту:

$$\Delta TO = \frac{11209}{160220} \cdot 100 = 7,0 \text{ \%};$$

- товарообороту від реалізації комплексних сніданків та обідів:

$$\Delta TO_{\text{к.с.}} = \frac{12659,3}{64088} \cdot 100 = 19,75 \text{ \%};$$

- від реалізації продукції закладу ресторанного господарства для відвідувачів «зі сторони» у вечірні години:

$$\Delta TO_{\text{ін}} = \frac{23868,3}{96132} \cdot 100 = 24,8 \text{ \%}.$$

б) Визначення розміру порогу безпечності та запасу фінансової стійкості у плановому році:

$$ПБ_{\text{ТО}} = 171429 - 142857 = 28572 \text{ грн.}$$

$$ЗФС_{\text{ТО}} = \frac{171429 - 142857}{142857} = 0,2 \text{ грн/грн}$$

7) Побудова графіка обсягу товарообороту в точці беззбиткової діяльності та мінімальної рентабельності підприємства ресторанного господарства при готельному комплексі.

Розрахунок абсолютних значень основних показників господарської діяльності закладу ресторанного господарства у критичних точках.

У точці беззбиткової діяльності:

- обсяг комерційного доходу від торговельної діяльності:

$$KD_{TB} = \frac{142857}{100} \cdot 40 = 57142,8 \text{ грн};$$

- обсяг змінних витрат:

$$ЗВ_{TB} = \frac{142857}{100} \cdot 33 = 47142,8 \text{ грн.}$$

У точці цільового прибутку:

- обсяг комерційного доходу від торговельної діяльності:

$$KD_{цп} = \frac{171429}{100} \cdot 40 = 68571,6 \text{ грн.}$$

- обсяг змінних витрат:

$$ЗВ_{цп} = \frac{171429}{100} \cdot 33 = 5671,6 \text{ грн.}$$

ВИСНОВКИ

Для досягнення економічної стратегії діяльності закладу ресторанного господарства при готельному комплексі обсяг цільового товарообороту на плановий рік повинен складати 171429 грн., що дозволить забезпечити отримання цільового прибутку в розмірі 2000 грн. за рік. Самоокупність закладу досягнеться в точці беззбиткової діяльності, обсяг товарообороту в якій становитиме 142857 грн.

Як наслідок поріг безпечності діяльності закладу становитиме 28572 грн., а запас фінансової стійкості – 20 %. Порівняно зі звітним роком товарообіг зросте на 11209 грн., або на 7 %. Крім того, відбудуться структурні зміни у складі валового товарообігу – питома вага товарообігу завдяки реалізації продукції закладу ресторанного господарства для відвідувачів «зі сторони» у вечірні години зросте від 60 % до 70 %. Відповідно, обсяг цієї частини товарообігу в плановому році становитиме 120000,3 грн., що більше (порівняно зі звітним роком) на 23868,3 грн., або на 24,8 %. При цьому, товарообіг від реалізації комплексних сніданків та обідів для мешканців готелю зросте на 12659,3 грн., або на 19,75 %, хоча його питома вага в загальному обсязі товарообігу зменшиться від 40 % до 30 %.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Агафонова Л. Г. Туризм, готельний та ресторанний бізнес: ціноутворення, конкуренція, державне регулювання: Навч. посібник / Л. Г. Агафонова, О. Є. Агафонова. – К.: Знання України, 2002. – 358 с.
2. Гуляев В. Г. Туризм: экономика и социальное развитие / В. Г. Гуляев. – М.: Финансы и статистика, 2003. – 304 с.
3. Дядечко Л. П. Економіка туристичного бізнесу: Навч. посібник / Л. П. Дядечко. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 224 с.
4. Кузнєцов В. Усе про облік та організацію громадського харчування. – 3-те вид., перероб. і доп. / В. Кузнєцов, О. Маханько. – Х.: Фактор, 2007. – 320 с.
5. Ладыженская Р. С. Экономика туризма: Учеб. пособие / Р. С. Ладыженская. – Х., 2004. – 214 с.
6. Мальська М. П., Бордун О. Ю. Планування діяльності туристичних підприємств: Навч. посібник / М. П. Мальська, О. Ю. Бордун. – К.: Знання, 2005. – 241 с.
7. Методика розрахунку обсягів туристичної діяльності, затверджена наказом Державної туристичної адміністрації України і Державним комітетом статистики, 12.11.2003 р. № 142/394. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z1128-03>
8. Пуцентейло П. Р. Економіка і організація туристично-готельного підприємства. Навч. посібник / П. Р. Пуцентейло. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 344 с.
9. Усе про облік та організацію туристичної діяльності. – 4-те вид., перероб. і доп. – Х.: Фактор, 2007. – 272 с.
10. Усе про облік та організацію готельного бізнесу. – 3-те вид., перероб. і доп. – Х.: Фактор, 2007. – 272 с.
11. Цены и ценообразование: Учебник для вузов / Под ред. В. Е. Есипова. – СПб.: Питер, 2002.
12. Яковлев Г. А. Экономика и статистика туризма: Учеб. пособие / Г. А. Яковлев. – М.: Изд. РДЛ, 2004. – 415 с.
13. Державне агентство України з туризму і курортів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.tourism.gov.ua>
14. Каталог туристических сайтов [Электронный ресурс]. – Режим доступу: <http://www.tourlib.columb.net>
15. Все о туризме. Туристическая библиотека [Электронный ресурс]. – Режим доступу: <http://www.tourlib.net>

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Методичні вказівки
до виконання розрахунково-графічної роботи
з дисципліни

«Економіка та ціноутворення на підприємствах туріндустрії»

(для студентів 4 курсу денної та заочної форм навчання
напряму підготовки 6.030601 «Менеджмент»)

Укладачі: **ПОГАСІЙ** Сергій Олександрович,
НОХРІНА Лариса Анатоліївна,
МАТВЄЄВА Наталя Миколаївна

Відповідальний за випуск *С. О. Погасій*

Редактор *К. В. Дюкар*

Комп'ютерне верстання *К. А. Алексанян*

План 2010, поз. 418М

Підп. до друку 01.06.2011р.

Формат 60×84/16

Друк на ризографі.

Ум. друк. арк. 1,0

Зам. №

Тираж 50 пр.

Видавець і виготовлювач:
Харківська національна академія міського господарства,
вул. Революції, 12, Харків, 61002
Електронна адреса: rectorat@ksame.kharkov.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:
ДК № 4064 від 12.05.2011р.